

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 326 | Tarih 14-20 Eylül

Bir insan hakları savunuculuğu kuruluğu olarak, Türkiye’de yaşanan insan hakları ihlallerini yakından takip ediyoruz. Bu çalışma kapsamında, her hafta bir önceki hafta yaşanan insan hakları ihlallerini belgeleyen bir bülten yayımlıyoruz. Ayrıca bu vakalara ilişkin güncel istatistikleri ve kategorilere ayrılmış kaynakları düzenli olarak paylaşıyoruz. Turkey Rights Monitor raporu 326 haftadır kesintisiz yayımlanmakta ve insan hakları alanında çalışan kurumlar, kuruluşlar ve ilgili paydaşlarla paylaşılmaktadır. Güncel bilgi ve istatistiklere web sitemiz üzerinden ulaşabilirsiniz: <https://turkeyrightsmonitor.com/>

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 124 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020’de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

15 Eylül: Türk polisi, geçmişte sosyalist siyasi örgütlerde yer almış kişileri hedef alan ve bir muhbirin ifadesine dayanan soruşturma kapsamında 11 ilde 42 eve düzenlenen baskınlarda, SYKP Eş Genel Başkanı Mertcan Titiz’in de aralarında bulunduğu 39 kişiyi [gözetim altına aldı](#).

16 Eylül: Türk makamları, Gülen hareketiyle bağlantılı kamu çalışanlarının evliliklerinde aracı olduğu iddiasına ilişkin bir soruşturma kapsamında, aralarında 22 kamu görevlisinin de bulunduğu 60 kişiyi hareketle bağlantılı oldukları iddiasıyla [gözetim altına aldı](#).

18 Eylül: Türk makamları, İzmir’de Gülen hareketiyle bağlantılı oldukları ve ihtiyaç sahiplerine insani yardım sağladıkları iddiasıyla 21 kişiyi [gözetim altına aldı](#); beş kişi hakkında ise yakalama kararı çıkarıldı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç](#)’tan bir haber alınamadı. Tunç’un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi [zorla kaybedilme](#) vakasının son örneklerinden biri oldu.

19 Eylül: DEM Parti Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, KHK ile ihraç edilen ve daha sonra yargılandığı davada beraat eden eski asker Bora Arslanoğlu’ndan 15 Eylül’den bu yana haber alınamadığını [bildirdi](#); Ankara polisi ise Arslanoğlu’nun gözaltında olmadığını belirtti.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

17 Eylül: Türk makamları, LGBTQ topluluğunu hedef alan baskınları protesto ederken gözaltına alınan 106 kişiyi [serbest bıraktı](#); mahkemeler ise İstanbul’da 20, Ankara’da 13 ve Mersin’de 28 kişi olmak üzere onlarca LGBTQ aktivisti ve diğer kişilerin tutuklanmasına karar verdi.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

14 Eylül: Bir Türk mahkemesi, Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, insan hakları örgütleri, gazeteciler, akademisyenler ve LGBTQ aktivistlerine ait onlarca X ve

Instagram hesabının millî güvenlik ve kamu düzeni gerekçeleriyle [engellenmesine karar verdi](#).

15 Eylül: Türk makamları, Gelibolu’da bir iş insanının 15 yaşındaki iki erkek çocuğa cinsel istismarda bulunduğu iddiasına ilişkin haberi nedeniyle gazeteci Mehmet Andaç’ı soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekle suçlayarak [gözüaltına aldı](#); Andaç ifadesinin ardından serbest bırakıldı.

16 Eylül: Bir Türk mahkemesi, 2016’daki darbe girişimini “kontrollü” olarak nitelendirerek yetkililerin girişimden önceden haberdar olduğunu ve gerçekleşmesine izin verdiğini ileri süren dağcı ve AKUT kurucusu Nasuh Mahruki’yi halkı kin ve düşmanlığa tahrik suçundan [mahkûm etti](#) ve hakkında bir yıl ertelenmiş hapis cezası verdi.

16 Eylül: Türk makamları, 8 yaşındaki Narin Güran’ın öldürülmesine ilişkin soruşturma ve yargılamayı sorgulayan “Şeytantepe” belgeseline millî güvenlik ve kamu düzeni gerekçeleriyle erişimi [engelledi](#); 2,9 milyon izlenmeye ulaşan film ayrıca YouTube’dan da kaldırıldı.

18 Eylül: Akademisyen Suay Karaman, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’a atfedilen İslam hakkındaki bir sözle kendi dürüst insanlar, onur ve vatan vurgusunu karşılaştırdığı sosyal medya paylaşımı nedeniyle cumhurbaşkanına hakaret suçlamasıyla [yargılanmaya başladı](#).

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

19 Eylül: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, AİHM kararları doğrultusunda tutuklu Kürt siyasetçiler Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ’ın derhâl serbest bırakılmasını sağlamak için mevcut tüm imkânların kullanılması yönündeki Türkiye’ye çağrısını [yineledi](#).

16 Eylül: Ağustos sonu itibarıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde bekleyen 58.100 başvurunun 23.850’si Türkiye’ye ilişkin olurken, Türkiye kaynaklı başvurular toplam derdest dosyaların yüzde 41’ini [oluşturdu](#).

16 Eylül: Bir Türk mahkemesi, CHP yönetimindeki Seferihisar Belediyesi’ne yönelik, inşaat ve imar işlemlerindeki usulsüzlük iddialarını kapsayan rüşvet soruşturmasında, aralarında iki belediye meclis üyesinin de bulunduğu 29 kişinin [tutuklanmasına karar verdi](#).

16 Eylül: Türkiye, International IDEA’nın 2026 Küresel Demokrasinin Durumu raporunda hukukun üstünlüğü alanında 173 ülke arasında 149. sırada [yer aldı](#) ve yolsuzluğun kontrolü, yargı bağımsızlığı, kişisel bütünlük ve güvenlik ile yasaların öngörülebilir uygulanması alanlarında düşük performans gösteren ülkeler arasında sınıflandırıldı.

18 Eylül: Türk makamları, belediye yönetiminin yeniden AKP’ye geçmesine yol açan belediye meclisi oylamasının tekrarlanmasından günler önce, Üsküdar Belediye Başkan Yardımcısı ve CHP’li belediye meclis üyesi Amine Cansu Çelik’i yapı ve iskân ruhsatlarındaki usulsüzlük iddiaları nedeniyle [tutukladı](#).

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

17 Eylül: Türk makamları, cezaevinde kalamayacağını ve tek başına yaşamını sürdüremeyeceğini belirten sağlık raporlarına rağmen 62 yaşındaki ağır hasta mahpus Mehmet Elçe’yi [cezaevinde tutmaya devam etti](#); midesi alınan, beyin kanaması geçiren Elçe’nin yüzde 93 engellilik oranı bulunuyor.

17 Eylül: Cezaevi yetkilileri, yüzde 50 işitme kaybı bulunan ve Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddiasıyla cezaevinde bulunan iş insanı Erol Boydak’ın işitme cihazına, cihazın Bluetooth özelliğini gerekçe göstererek [el koydu](#).

TOPLUMSAL CİNSİYET HAKLARI

18 Eylül: BM İnsan Hakları Ofisi, kitlesel gözetimler, gözetim altında kötü muamele ve sivil alana yönelik risklere ilişkin raporlara atıfta bulunarak, ülke çapında LGBTQ topluluğunu hedef alan operasyonlarda keyfi olarak gözetim altına alındığını belirttiği kişilerin derhâl serbest bırakılması için Türkiye’ye [çağrıda bulundu](#).